

GYERGYÓI ÚJSÁG

A MAGYAR PÁRT PROGRAMJA ALAPJÁN.

Előfizetési árak:
Egy évre 200; félévre 100; negyedévre 50 Lei
Hirdetések milliméter díjszabás szerint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Felölsszerkesztő:
Dr. SÁNDORY MIHÁLY
Kiadó lapfajlagdonos:
MÁRK ISTVÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Regele Ferdinand-ut 33. sz. (Sándory-ház.)
Szerkesztőségi órák mindennap d. u. 2—3-ig.
Telefon: 14.

Megbukott a kormány.

Hosszu betegségnek halál a vége, mondja a közmondás.

S ez most is beigazolódott.

A Maniu kormány már régóta magában hordozta a betegség csiráját, mely lassankint haláltokozóvá vált.

Vissza kell emlékeznünk a Maniu kormány jövetelének idejére, arra a mámoros fogadtatásra, amelyben az egész ország részéről részesült. Valóságos extazisban tombolt az ország népe, különösen az erdélyi, mely Maniu jövetelében megváltót látott és egy jobb jövőnek hajnalhasadását.

Akkor is voltak gazdasági bajok, az adó akkor is nagy volt, az élet a munkalehetőség lecsökkenésével elviselhetetlen; de míg akkor az elégedetlenség inkább az akkori közélet korrupciója és a közpénzek elherdálása miatt tört ki, úgy most a gazdasági bajok azok, amelyek végsőkéig feszítették az ország lakosságának türelmét.

Akkor is voltak bajok, de mik voltak azok, a maiakhoz képest? Most az ország lakossága kivétel nélkül a gazdasági halál ravatalán fekszik. Maniu akkor még egy örömtől mámoros népet tudott látni, most azonban az arcokról még a mosoly is eltűnt. A ma embere még csak mosolyogni sem tud, hanem teljes apáthiával várja minden nap a biztosan bekövetkező halálát. A mai ember már sirni sem tud, mert hiszen legtöbbje már tul van azon, hogy legyen mit siratnia.

Maniu most, mint legközelebbi hozzátartozó, megrendült lélekkel és nagy csalódottsággal állhat Románia népének ravatala mellé, s a koporsó mellé halottként oda fektetheti maga is az ő jóhiszeműségét, az emberek önzetlenségébe és fajszeretetébe vetett hitét.

S vajjon mi buktatta meg Maniut, belpolitikai vagy gazdasági kérdések? Azt hisszük, inkább a gazdaságiak, amelyek egyedül uralják most az egész ország népét.

Es vajjon olyan megoldhatatlannak látta ezt Maniu, amelyet képtelennek látott megjavítani, vagy csak a saját erejét látta erre elégtelennek?

Kérdések, amelyek következményekben messzirekijátóak, mert hogyha reménytelennek látta a helyzetet, akkor neki, mint az ország fejének, ismernie kellett az okokat is. Ha pedig csak a maga erejét tartotta erre elégtelennek, így a kérdés egy árnyalattal már enyhült, mert ha Maniu nem tudta az országot kivezetni ebből a rettentő káoszból, akkor még talán akadhat másvalaki, akinek több ereje van hozzá.

Maniu hogyha magában mérleget készít programja megvalósításáról, neki is meg kell állapítania, hogy ebben vajmi kevés eredményt mutathat fel. S úgy hisszük, hogy Maniunak ezenkívül még egy szörnyű csalódottsága lehet: saját embereiben való csalódottsága, akik mártírként tudtak a háboru után népükért küzdeni, de akik rögtön elvesztették a talajt lábuk alól, mihelyt a hatalom polcára kerültek.

Vajjon a nép, mely fanatikusként követte eddig őket, ezután is megváltót fog bennük látni? Vajjon elmegy-e még egyszer az ország legszélsőbb részéből is hóban, fagyban, esőben, hidegben meztláb Gyulafehérvárra?!

Kérdések, melyekre csak ezután kapunk választ.

Maniukat nem szegénységük, mint mikor ellenzékiek voltak, hanem hatalmuk ölte meg.

Vajjon az erdélyi nemzeti párt, mely a gyulafehérvári határozatokat megalkotta, s amelyekről hatalmuk teljén ők maguk mondták, hogy az csak rabulisztika, vissza fog-e térni ezekhez a határozatokhoz? Tud-e vajjon erkölcsi alapot adni ezeknek a határozatoknak, amely erkölcsi alapot ő maga, szülő anyja, rombolt szét?

Alig hisszük. Mi úgy látjuk, hogy

a gyulafehérvári határozatok már csak archivumba kerülhetnek mint történelmi emlékek.

Es azt hisszük, hogy ez fájhat leginkább Maniunak. Az ország a gazdasági nyomorúságból még kilábolhat, de Gyulafehérvár szellemét újból felidézni már nem lehet. Gyulafehérvár meghalt, kiélte magát, s ezzel talán meghalt annak a tömegnek is lángoló hite, mely vakon követte a hajdani erdélyi román népvezéreket.

Azt hisszük még egyik miniszterelnök bukása sem volt olyan tragikus, mint a Maniué.

Hogy mi jön? Ki tudja? Ki tudja, ki lesz az a böcs, az a tudós, az az operatőr, aki meg tudja menteni majd a halódó beteget?

Az ország betegágyánál csak egy virraszt, aki őszintén, igaz lelkével akarja népe boldogságát, és ez — Károly király. A többi csak egymásra licitál a hatalom elnyeréséért, s bizonyára az is fog kormányra kerülni, aki többet fog ígérni. Az ígéretről azonban messze van a tett.

Mi tehát bizonyos halvány reménnyel, de nem úgy, mint eddig, várjuk a jövőt. Ha csalódunk is, nem csalódunk nagyot. Az ígát pedig huzzuk tovább.

Az erdélyi magyarság gazdasági újjászervezése.

Irta: Dr. Csibý Andor ügyvéd.

II. Rész.

A szász „Selbsthilfe“ (Önsegélyző).

„A tőke csak akkor erkölcsös, jó és hasznos, ha a nemzeti célt szolgál.“

„Minden egyes magyar ember vagyona nemzeti vagyon, mely ha megcsorbul, a nemzeti vagyon csorbul meg.“

„Becsületlennek lenni nemzeti kötelesség.“

Mult számunkban kifejtettem azon irányelveket, amelyeken az erdélyi szászok háboru utáni gazdasági és pénzügyi politikája felépült. Kifejtettem azt, hogy az erdélyi szászok nemzeti öncélusággá fejlesztette a nemzeti becsületet és a faji öntudat erősítését.

Jelen cikkemnek tárgya a szász „Selbsthilfe“ (önsegélyző) ismertetése lesz, amely intézményben leginkább megnyilvánul ez a nemzeti öncéluság.

A Selbsthilfe a háboru utáni ifjúsági mozgalmából fejlődött ki és alapját pár embernek tisztán a becsület alapján való összefogása képezte. Ez a pár ember megindult és apró betéteket kezdett gyűjteni, amely betétek után az illetők bizonyos időre lemondottak a kamatok élvezetéről, hogy ezáltal nemcsak tőkét, hanem megszorult fajtestvéreiknek olesó kamatozásu apróbb kölcsönöket is nyújthassanak.

Ennek az összeállásnak kezdetben nem volt semmi jogi formája, nem volt hivatala sem, a mozgalom vezetői népük érdekében teljesen ingyen végezték a szervezéssel és pénzkezeléssel járó munkákat.

Tekintettel arra, hogy az egész mozgalom erkölcsi alapokra volt fektetve, legelsősorban is a népnek a háboru által összetört erkölcsi fel-fogását kellett megváltoztatni, amely célt vonatkozásu előadásokkal, költeményekkel és olvasmányok terjesztésével iparkodtak elérni.

A szász nép hamar átlátta, hogy reorganizációja az internacionális és kozmopolita tőkével szemben csakis nemzeti alapon történhetik meg, s ezért mindjárt felkarolta a mozgalmat, úgy, hogy nemsokára valóságos népmozgalommá fejlődött ki az. Egymásután léptek be a társaságba, amely már nem maradhatott meg a kezdeti laza formák között, hanem a Szász Gazdasági Egyesület egyik szekciójává vált.

Az egyesületbe csak két tag ajánlatára lehet belépni, amely ajánlók a belépőért így szinte erkölcsi felelősséget vállalnak.

A mindinkább erősödő népmozgalmat kezdetben sokan lebecsülték, egyes lapok nem értve át a mozgalom intencióit, nem fogadták azt szívesen, nem foglalkoztak jóindulattal vele, később azonban, mikor a mozgalom már a Selbsthilfeben jogi formát öltött, egymásután keresték az összeköttetést a vezető szász bankok is a Selbsthilfevel úgy, hogy az eddigi apróbb surlódások nemsokára már teljesen elenyésznek és karöltve fognak együtt dolgozni. Ez különben a bankoknak is érdeke volt, mivel a Selbsthilfe sehol pénzt nem kezel, ez tulajdonképpen nem egyéb, mint egy szellemi vezetőség, mely már több milliót kitevő nemzeti tőkeállományából esetenként utalja ki annál a banknál a kölcsönöket, amellyel a pénz gyümölcsösztetése végett megállapodott.

A Selbsthilfenek idáig több ágazata van; leghatalmasabban kifejlődött ágazata a lakás-építő ágazat.

Ennek indító oka egyrészt az a nemzeti cél, hogy egy modern, csinos ház építésével oda rögzítse a szász földhöz a kölcsönkérőt, másrészt hogy az illetővel megkedveltetve csinos otthon-

nát, ahhoz ragaszkodóvá, azért tökegyűjtővé, minden anyagi erejét megfeszítővé tegye.

A Selbsthilfének alaptőkéje nincs, így tehát nincsenek is részvényesek, akiknek osztalékot kelljen fizetniük tőkéjükért.

Alaptőkéjük, melyből a hitelgényeket ki-elégítik, azokból az 500 lejes belépési díjából rekrutálódik, amelyet minden egyes belépő köteles belépésekor az egyesület kasszájába befizetni, amely „nemzeti vagyonná” van deklarálva és amely az illetőre nézve egyszersmindenkorra elveszett. Ezzel a tőkével járul hozzá minden belépő a „nemzeti vagyon” képzéséhez.

Másik tőkeképzése azokból a betétekből gyűlt össze, amely után a betétek bizonyos kikötött ideig a nemzeti cél érdekében kamatfizetést nem kívánnak, erről önkényt lemondanak, viszont azonban a Selbsthilfe a szerződésbe lépett banktól a rendesnél alacsonyabb kamatot élvez ezen betétei után.

A haramdik tökegyűjtési módozatot a rendes kamatok teszik ki, amelyek azonban nagyrészen szintén az alapvagyon erősítését, mivel a Selbsthilfe tisztviselői $\frac{1}{5}$ -öd részben kötelesek lévén nemzetiük érdekében ingyen munkát kifejtetni, így rezsiköltségük egy banknak 6%-os hasonló költségével szemben csupán $\frac{3}{4}$ %.

Minden belépő minden évben köteles 180 lej kezelési költséget fizessen, amelyből fedezik a nyomtatványokat és propagandairatokat. Így a mozgalomnak rendes lapja is van, a „Kampblatt”, amelynek első oldalán stilszerű klisé hirdeti a mozgalom célját. A képen egy szász harcos látható, aki előretartott pajzzsal védi a háta mögött fekvő várkastélyszerű templomot, mely az egész szász nemzetet jelképezi.

A mozgalom 1920-ban indult meg, s hogy mennyire bevált, bizonyítja a következő adatok: Tagjainak ezidőszori létszáma 2000. F. évi június végi zárlat szerinti eddigi kölcsönigénylés volt 308.000.000 lej, amelyből kifizettek 81 millió lejt.

Építettek és házat vásároltak tagjaik összesen 124 esetben, konvertálás történt 160 esetben, telekvétel történt 10 esetben.

A gyergyói Róm. Kath. Tanítóegyesület közgyűlése.

F. hó 6-ikán tartotta meg szokásos évi őszi közgyűlését a gyergyói Róm. Kath. Tanítóegyesület.

A közgyűlésen, melyen a róm. kath. pap-ság is nagy számmal képviseltette magát, megjelentek a Csiki Tanítóegyesület kiküldöttei is.

9 órai szentmisével vette kezdetét a közgyűlés, melyet S. Kovács Pongrác egyesületi elnök vezetett le a központi elemi iskola nagyszobájában.

Kovács Pongrác elnöki megnyitójában a tanítói tekintély csökkenését teszi szóvá, amelynek azonban nem a tanítóság maga az oka, hanem a tanítóságnak az anyagiakkal való heroikus küzdelme, mely így erősen befolyásolja a tanító lelki életét is. Az anyagiak rendezésével vissza kell végre állítani a lesüllyedt tanítói tekintélyt.

Vigovszky József gyergyószentmiklósi tanító a gyakorlati tanításról tartva előadást, megállapítja, hogy a gyermek tanításánál az ideális tanítási módszer csak az lehet, mikor a tanítónak csak az értelem vezetése a célja, a feladat megoldására pedig önmaga jön rá a gyermek.

A tárgysorozatnak egyik érdekes pontja ditrói Józsa Sándor tanítónak szabód előadása volt, aki szorosan vett tanügyi kérdések helyett inkább a tanító hivatásával, s a társadalom és a tanító egymás közötti viszonyával foglalkozott.

Józsa tanító előadása, mely új oldalról mutatta be a tanító hivatását, s amelynek lelkiismeretes teljesítése különösen a mostani leromlott erkölcsi élet között kétszeresen kötelessége a mai tanítóságnak, amelynek teljesítése amilyen szép és felemelő, épen olyan küzdelmes is, — érdemes arra, hogy lapunk korlátolt terjedelmére való tekintettel is, legalább kivonatossan közöljük.

„Nincsen egyén, nincsen foglalatosság, nincsen gondolatot adó szellemi ténykedés, mely a társadalmat mozgat, érdeklő, óhajto, vágyó, kényszerítő s átalakítani szerető külső mozzanatoktól elszigetelhető volna.

Igy van ez a tanítói hivatásnál is, annál is inkább érezzük ezt, mivel a szenvedés, melyet a félreértések, meg nem értések sokasága miatt elszenvedni kénytelenek voltunk, felkeltette lelkiismeretünket, önmagunk, hozzátartozóink, társadalmunk s minden iránt, ami maradandó és fenntartó s miért nemcsak érdemes, de kötelességünk is küzdeni, annál is inkább, mivel saját helyzetünket sem látjuk tisztázva s ha jövőnkre gondolunk, egyéb nem tárul elénk a bizonytalanságnak riasztó képénél. Nekünk, kiknek irányt kellene mutatnunk másoknak az élethez s eszközt nyújtunk a nép gazdasági küzdelmeinek leküzdéséhez, nincsen egy nyu-

A népi erkölcs és takarékosági hajlam kifejtésére céljából kölcsönt csakis az kaphat, aki legalább egy évig a Selbsthilfében spórolt, s amíg a bejelentett kölcsönét folyósítják, az igényelt kölcsön legalább egyötödét összespórolta. Akkor sorrend szerint megkapja a kölcsönt és csakis kizárólag arra a célra, amire bejelentette, úgy, hogy pl. egy házépítésnél az összes munkálatok béréit a munkások közvetlenül a kasszából veszik fel, így tehát a kölcsönnevelő nem fordíthatja más célra a kapott kölcsönt, mint csakis háza felépítésére.

Hogy egy példával illusztráljam a kölcsön alakulását, felhozok egy példát, melyet nekünk is maga az előadó hozott fel.

Egy tíz év alatt visszafizetendő 100.000 lejes kölcsön után a tíz év elteltével összesen 127.000 lej fizetendő vissza; az évi kamat tehát 2.700 lej, mely havonta törlesztetik a tőke bizonyos hányadával együtt. Ezidőszori kamatláb nagysága: 6—7%.

A Selbsthilfe lényegét, mint a nemzeti öncéluság egyik legmarkánsabb megtestesítőjét, ebben a pár sorban vázoltam okulásul saját népünknek.

Hogy a magyarságban is szunnyadva megvan a szászokéhoz hasonló öntudat és népi sajátos erkölcs, akik miután meg tudják és meg tudnák teremteni az ök Selbsthilfét, például felhozom a nagyszebeni magyarság 8 emberének ilyen önkényes összefogását, akik becsületszóval kötelezték magukat arra, hogy havonta erejükhez mért összeget fizetnek be egy közös kasszába. Hat év alatt így 200.000 lejt gyűjtöttek össze, amelyből első sorban a tagok kapnak olesó segélykölcsönöket, második sorban pedig nagyszebeni magyar iparosoknak folyósítanak rövid lejáratú beszerzési kölcsönöket.

Ez a tisztán magántársaság, mely szintén a kölcsönös bizalmon épült fel, a múlt évben például 5.000.000 lej forgalmat ért el, s rendes betétesei is vannak. Jogi formája semmi.

Jövő számunkban a szász gazdasági élet nemzeti alapon való megszervezését fogom ismertetni.

godt percünk, melyben a jó keresztülvitele, az alkotások kikezdése iránt elmélkedhetnénk.

Hozzá nincs, ki a nép és vezetők között ily irányú összeköttetést tarthatna, azért önkéntelenül kérdezzük, hogy mi lesz a jövőnk s mit tudunk s mit kell tennünk a jövőnkért.

En ez alkalommal egy pár igénytelen szóval ezekre kívánok választ adni, éppen ezért a szokásos nevelési elvekről való beszélgetés helyett a társadalom és tanító viszonyáról kívánok röviden megemlékezni.

Ezért azt kérdelem, hogy mi a mi kötelességünk? Mit vár tőlünk a haza, melyben élünk? Mit vár a nép, mit vár a társadalom? Mit várunk mi a mai helyzetünkben a hazától, a vezetőinktől s a társadalontól?

Hogy erre felelhessünk, vessünk egy futó pillantást a multra.

Midőn hosszú harcok után pihenőre vágyott a meggyötört emberiség, mi új érába, új ismeretlen körülmények közé kerültünk s került a társadalmunk, hol sem minket nem ismertek, sem mi nem ismertük fel helyzetünket.

De tíz év után oda jutottunk s oda jutott az emberiség nagy része, hogy szebb, megértőbb, nyugalmasabb, élhetőbb, egymásba bízóbb jövő után sóvárog, gyűlölet helyett egy általánosan boldoggá tenni tudó keresztény szellem eljövételétől várva sorsa jobbrafordulását.

Igen, mivel elváltozott régi nyugodt helyzete, megváltoztatták a körülmények, melyeket az idő kereké megváltoztathatatlanul sodort tovább.

A harcokból a feldúlt lélek fegyelmetlen-ségével, nagy vágyakkal, engedelmisséget nem ismerő korlátlanul uralkodni akaró szellemmel tért otthonába a katonává lett nép, oly gondolatokkal, hol a köz semmi, az egyén maga csinálja magának a törvényt és lelkiismeretének határát ő szabja meg, és ezen gondolata még erősödött is 10 év alatt. Ezen vágyak sok helyen kielégítést nyertek, a mi népünknek is. Az erdővágások s azzal kapcsolatos faipar és faüzlet sok képzelt igényt teljesítettek látszólag. Megnövelve költséges vágyait, kivetkőztetve ruháiból, takarékoságából, lelkiismeretéből, megszokotta régi fenntartó felfogásából. Teljesen lefoglalta a maga haladásának vak érzése, nem törődött semmivel, a maga dolgát, amire biztosnak látta a napi nagy jövedelme mellett, hogy adósságcsinálástól sem riadott vissza, mivel könnyen visszafizethetőnek vélte azt.

Ezen idő alatt, amíg a nép vigan élt, az egyházak alól kicsuszott a vagyon. A községek, a régi egyházak patrónusai, nem segíthették továbbra az iskolát. Az államsegély beszűkített s mi tanítók, a havi 300—500 lej fizetés mellett visszavonultunk egyházi vezetőink-

kel együtt s vártuk, hogy ügyünket majd rendezik. Vártunk bizakodva igazságunkban, vártunk nem ismerve a helyzetet, vártuk a sült galambot, mignem lerongyolódva, testileg-lelkileg összetörve, a pusztulás útjának közepén találtuk magunkat. De először a tanító, utána jön a nép. Es így lön. Másképpen lett a népnél is, mint számított. A nagy keresetnek forrása egyszerre bedugult. Egyszerre roppant össze a tömeg, amely az állandó nagy jövedelemre fektette jövőjét s melyért elhagyta ősi egyszerű, de biztos életét, sőt foglalkozását.

A kamatok nagysága kezdette szorongatni. S az elkeseredés jaja töltötte be az eddig korcsmai kurjongatásoktól hangos község levegőjét.

Kérdések zuhatagja száguld mindenfelé: Hol vannak a nép vezeterei? Hol van a tanítóság, miért nem tesz úgy, mint régen, miért nem dolgozik a népet eleget, gazdakörökben, községi faiskolákban, miért nem oktatják s vezetik a népet a megélhetés útjára? Kérdezzük mi is, miért nem? Es most feleljünk arra, hogy mit vár a haza tőlünk? Azt mondja Prohászka: az egyszerűség a lélek egyensúlya, a lelki súlypontok mindenkor helyes elhelyezéseinek érzéke, csak az a művész teremt élethű alakot, aki rágondol, hogy nyugalom, vagy mozgás ábrázolásában a súlypont a maga helyére kerüljön. Nincs jó helyen most a súlypontja népünknek. Jöcselkedetek is hiányoznak a legtöbb helyen, melyek az életnek, a szívnek örömet, szépséget kölcsönöznek s öntudatot nevelve, a lélek finomodásával a jóra való hajlandóságukat erősítik.

Várja a haza, hogy hűséggel teljesítsük kötelességeinket, mely a tiszta, hozzá vonzódo lélekből kell jöjjön és táplálkozzék. Hogy az eskü, melyet tettünk, szentelje meg minden munkánkat. Mi is ezt úgy akarjuk, mint azt a haza várja. S kérjük is a hazától, hogy adjon nekünk ehhez segítő kezet. Adjon nyugalmat iskoláinkban. Adj meg a lét feltételeinek eszközeit. Adjon államsegélyt. S mi legfőbb mindennél, csatloljon be az állami nyugdíjba. Hogy legyen nyugodt, dolgozni vágyó lelkünk és elménk. Legyen bizalmunk a haza iránt. Kössön szorosan magához a haza. Mi nem zugalódunk, mivel nekünk e gondolatnál mindig Széchenyi ezen mondása jut eszünkbe: „Miből támad az emberek között a legtöbb zavar és eké a legtöbb nyomorúság? Talán abból, mert szívtelenek? Valóban nem; hanem legfőképpen abból a felette egyszerű okból, mert nem értik meg egymást.” Mi hisszük, meg fognak mégis érteni.

Es most elértem a legnehezebb kérdéshez, jobban mondva felelethez.

Mit vár az egyház?

Minden jót vár tőlünk az egyház; vár őszinteséget, tisztességet, igazságos munkát s mindent, mivel egy keresztény lélek tartozik embertársának s egy tanító tartozik az egyháznak; mindent, mit a keresztényi szellem parancsol. S mi meg akarjuk ezt tenni. S egyházi főhatóságaink pedig, különösen Nagyméltóságú Püspök atyánk, örködnék és támogatnák minket. Hiszen elrendelte, hogy minden helyi hatóság rendszeresen minden hónapban szolgáltatassa ki a tanítói fizetéseket s hol ezt nem tennék, Ő a legszigorubban jár el azon hatósággal szemben. Tehát parancsot adott ki.

En, és mindannyian, kik itt vagyunk, keresztényi felfogásban növekedtünk. Ha nem is végeztünk oly nagy iskolát s nem is oly mély, de azért van keresztényi világnézetünk. Lelkiismeretünk, mely abban nőtt fel, nem engedi, hogy egyháztól, vezetőitől rosszat mondjunk. De hivatásunk s az ügy, melynek szolgálatában állunk, azt sugja nekünk, ha élni akartok s azt akarjátok, hogy éljenek azon intézmények, melyeknél küzdötök, akkor ezen állapotnak, jelenségnek meg kell szűnnie.

Meg vagyunk gyengülve, erősödnünk kell.

Javasolom, mondja ki a közgyűlés, hogy ezentúl éberén fog ügyelni minden egyes tagja és tagjának élete felett. Hol hibákat lát vagy észlel, azonnal fellép először a helyi hatóságnál, azután a püspöki hivatalnál s ha rosszindulatot, vagy gyöngeséget, vagy makacsságot lát, még nyilvánosan, ujságban való kérdőre vonástól sem riad vissza.

Mondja ki a közgyűlés azt is, hogy miután a felekezeti tanítóság jelen fizetéséből megélni nem tud, az egyház által az állami tanítókéval egyenlő fizetés állapíttassék meg.

Hiszem s meg vagyok győződve, hogy e javaslatommal ügyünknek nem ártottam. Ki jót akar, az nem ártat. Éppen ezért kívánom, hogy a jó megértésnek gondolata oszlasson el közöttünk minden félreértést s segítsen minket s népünket egy jobb, egy áldozatkészebb, egy erősebb és boldogulni tudó élethez, honnan erőt merithessünk: Isten dicsőségére és társadalmunk javára.

A gyűlés komoly szakszerűségét szavaltat és a tanítók dalkörének éneke tette még élvezetesebbé.

Most pedig, hogyha reflexiókat akarunk

hozzá fűzni a tanítók közgyűléséhez, sajnálatosan kell megállapítanunk, hogy annak lényege az anyagi kérdések körül forgott.

Szinte hihetetlen az a bámulatos önfegyelmesség és önfeláldozás, amellyel ez a testület nehéz kötelességét teljesíti. Csak itt, egymás között mondják el, hogy vannak községek, ahol a tanító két hónapja is van, hogy fizetést nem kapott. Istenem, mit várhat attól a tanítótól a haza, az egyház, társadalom, iskola, ahol a tanítónak üres gyomorral örökösen azon kell tőnie a fejét, hogy vajjon a holnapi kenyérre honnan vegye elő a pénzt?!

És a felekezeti tanítóság ezen nyomorult helyzetével szemben ott vannak az állami tanítók, akiket busásan ellát az állam. Oly tisztán lehet látni, hogy ezzel az óriási külömbség-kozással csakis az a kormány célja, hogy elégedetlenséget szítson a két tanítóság között s ezáltal lassu elorsvasztásra ítélje a felekezeti iskolákat.

És még most le akarják szállítani az egyházak államsegélyét!

Egy ilyen tanítói gyűlésen láthatjuk csak, hogy ha van kötelessége a tanítónak a társadalommal szemben, úgy a társadalomnak is van vele szemben, ez pedig elsősorban az, hogy ne hagyja felőrlődni idegeit ennek az érdekes testület tagjainak a mindennapi anyagi küzdelmek-től, hanem egyházi adója megfizetésével siessen segítségükre.

Egy ilyen tanítói gyűlés egy testület felajdulása az életért, a szellemi és anyagi megértésért, és hogy idáig is azt a tekintélyt is fenn tudta magának tartani, amellyel jelenleg bír, azt csupán önmagából fakadó értékének tulajdoníthatja.

A közgyűlésnek érdekes határozata még az volt, hogy Csikvármegye megosztott két tanítóegyesületet egyesítést kimondotta s elhatározta, hogy ilyen értelemben feliratot fog intézni Majláth püspökhöz.

A közgyűlést az Ipartestület nagytermében közeled követte, amely közben dr. Csiby Andor ügyvéd rövid előadást tartott az erdélyi magyarság gazdasági és pénzügyi reorganizálásának szükségességéről az erdélyi szász-szág organizációjának példájára, kihangsúlyozva, hogy ez csakis nemzeti alapon történhet meg, a magyar öserő, népi öntudat és népi erkölcs kifejtésével. Ennek alapját pedig a városok kozmopolita jellegével szemben a falvakban kell keresni. Vissza kell térnünk tehát a falvakba!

A csiki kath. papság nevében ehhez a szellemi mozgalomhoz őszinte és lelkes hozzájárulását jelentette be Kovács András csikszeredai róm. kath. tanítóképző intézeti igazgató és Török Ferenc csomafalvi plebános.

Felhívás

Csikvármegye hadirokkantjai, hadiözvegyei és árváihoz!

A csatolt területek hadirokkantjai, hadiözvegyei és árvái 12 esztendeje a legigazságtalanabb, egyenlőtlen elbánást szenvedik. Annak dacára, hogy a békeszerződések és alkotmánytörvényeink egyenlő mértéket biztosítanak az ország minden polgára számára, mai napig sem sikerült megillető jogainkat kiküzdeni. Amíg a regáti hadirokkantok, hadiözvegyek és árvák ügye évről-évre szinte fejedelmi módon rendeztetett, addig a mi háborus nyomorultjaink megalázó módon éhen pusztulnak.

Nem várunk még újabb 12 esztendőt a megoldásra. Az erdélyi hadirokkantok folyó év október 1-én Bukarestben tartott kongresszusán elhatároztuk, hogy egész Erdélyben egy meghatározott napon megmozdulunk és „piacra” visszük a nyomoruságunkat.

Felszólítom tehát Csikvármegye hadirokkantjait, a közvetlenül érdekelt hadiözvegyeket és árvákat, hogy folyó év október 19-én délelőtt 11 órakor Csikszeredában, a közbirtokosság székházában megtartandó rokkant gyűlésen lehetőleg minél nagyobb számban megjelenjenek. (Távolabbi községek legalább delegáltól gondoskodjanak.)

A fenti gyűlésre ezuton is tisztelettel meghívom a vármegyének a rokkant-ügy iránt mindig meleg érdeklődéssel viseltető szenátorait és képviselőit is.

Kérem a községek ujságolvasó közönségét, hogy jelen felhívást községeikben az érdekelt rokkantakkal minél szélesebb körben közölni sziveskedjenek.

Csikszereda, 1930. október 2.

Részegh Viktor, hadirokkant főhadnagy.

Megalakult az új kormány.

Mironescu deignált miniszterelnök pénteken délelőtt megalakította kabinetjét és délelőtt 11 óra 10 perckor Színájába utazott, hogy a névsort az uralkodónak bemutassa. Az uralkodó a miniszterelnököt rögtön fogadta és a névsort jóváhagyta.

Az új kabinet névsora a következő:

Miniszterelnök és külügyminiszter: Mironescu.

Belügyminiszter: Michalache.

Pénzügyminiszter: Popovici.

Hadügyminiszter: Condeescu.

Földmívelésügyi miniszter: Madgearu.

Közüktatásügyi miniszter: Costachescu.

Igazságügyminiszter: Iunian.

Közlekedésügyi miniszter: Voicu Nitescu.

Ipari és kereskedelemügyi miniszter: Ma-noilescu.

Munka és egészségügyi miniszter: Emil Hatieganu.

Tárcanélküli miniszter: Pan Halippa.

Az új kormány tagjai pénteken délután 6 órakor letették a király kezébe az esküt.

HIREK.

— Csütörtökön este tartották Gyergyószentmiklós város intellektueljei jelölő gyűlést a nekik a Magyar Párt által felajánlott négy tanácsnagysági helyre a Laurentzi-szálloda termében. A Szabó György apát főesperes által 9 órakor megnyitott gyűlésen hosszantartó vita indult meg, hogy a csekély számban megjelen-tekre való tekintettel a gyűlés megejtse-e a jelölést, vagy nem. Végre 11 órakor a többség a jelölés megejtését határozta el. Jelölve lettek: dr. Ferenczi Balázs 21, dr. Bartos Gyula 12, Barabássy József 10, dr. Gaal Alajos 10, dr. Benke Antal 9, Madaras István 7, dr. Sándory Mihály 6, Sántha Albert 4 szavazattal.

— A Csikmegyei Magyar Párt felhívása a csikkarczfalvi tüzkárosultakért. Karczfalva községben 1930 évi szeptember 22-én tűzvész áldozata lett öt gazdának lakóháza és minden épülete, 14 gazdának pedig összes gazdasági épülete, a betakarított terményekkel együtt. Ez a tüzkár súlyos nyomorba döntötte a károsult családokat éppen a tél kezdetén. A vármegye lakosságához kérő szóval fordulunk, hogy adományaival siessen segítségére a szerencsétlen tüzkárosultaknak. Az adományok a karczfalvi segélybizottsághoz küldendők.

A Magyar Párt csikmegyei elnöksége.

— Felhívás a Magyar Párt községi tagozataihoz. A Magyar Párt csikmegyei elnöksége felhívja a községi tagozatok vezetéséig, hogy a megalakulás óta kifejtett tevékenységük-ről írásbeli jelentésüket a központi pártirodához folyó év november hó 1-ig beküldeni sziveskedjenek, hogy a megyei pártvezetőség a megyei közgyűlésen a pártszervezetek működéséről részletesen beszámolhasson. A jelentéssel egyidejűleg beküldendő egy részletes kimutatás, amely magában foglalja a tagsági igazolványt, átvett tagok számát, a vezetőségben és taglétszámban beállott esetleges változásokat (elköltözés, elhalálozás), a befolyt tagdíjakat, a be nem fizetett hátrélekokat, valamint a még ki nem osztott tagsági igazolványokat szám és érték szerint.

— A mezőgazdasági kamarai választásokat október 25-ére tűzték ki. Csikvármegye községei október hó 25-én választják meg a törvény által községenként előírt tagokat a vármegyei mezőgazdasági kamarai bizottságba. A választáson mindazok vesznek részt, akik a mezőgazdasági kamarai választótörvény 8. szakasza szerint a választói névjegyzékbe felvételtek.

— A Székelyudvarhelyi Székely Dalegy-let f. hó 11-én saját zenekara kísérete mellett a Laurentzi szálloda nagytermében tánccal egybekötött szini előadást rendez, mely alkalom-mal előadják a „Leányvásár” nagysikerű ope-rettet. A belépőjegyek árai nagyon mérsékeltten vannak megállapítva. Városunk közönségének, mint szinte vendéglátó házigazdának, lelkiis-mereti kötelességét képezi, hogy a Székelyud-varhelyi Székely Dalegylet jól érezze magát városunkban annál is inkább, mivel fáradságos idejövetele után nemcsak művészetet, hanem tánccal egybekötött szórakozást is nyújt, amely-nek sikerét garantálja a megjelenő székelyud-varhelyi fiatalok. Az igen nívós és kedvesnek ígérkező előadásra felhívjuk közönségünk figye-lmét.

— A marosvásárhelyi keresk. és iparka-mara közleménye. A brassói iparfelügyelőség a kolozsvári miniszteri igazgatóság 46510/1930. sz. rendelete alapján közli, hogy f. év október 1-től kezdődőleg mindazok, kik gép- vagy gép-alkatrész vámmentes behozatalt kérik, a kö-vetkezőket kell teljesítsék a kéréssel kapcsola-tosan:

1. A kéréshez csatolandó az eredeti számla,

ennek két, az eredeti nyelvén kiállított, továbbá 4 román nyelvű másolata; bemutatandó a tár-gyak pontos leírása, hogy könnyen lehessen azo-kat felismerni az igazolás alkalmával. A több lapból álló számláknál pontosan feltüntetendő, hogy hány lapból vannak összeállítva.

A csomagok megnevezendők és a számlá-ban feltüntetendő a bruttó súlya.

Hasonlólag feltüntetendő a számlában a tárgyak neve és az anyag, melyből azok elő-állítottak.

2. A számlákhoz csatolandók fényképek, váz-latok vagy rajzok az összeállítottan érkező gépek-ről, midőn pedig azok szétszedett állapotban ér-keznek, úgy azok részeiről, hogy az alkató da-rabok könnyen megállapíthatók legyenek.

— Harminc eredeti cikk és tudósítás az „Ellenőr”-ben. Tóth Sándor politikai és közgaz-dasági lapjának, az „Ellenőr”-nek október 1-i száma a már szokott nívós tartalommal és szép kiállításban jelent meg. Az ötvenkét oldalas szám tartalmából közöljük az alábbiakat: Várad Aurél: Maniu és a francia tör-ténetírás, Vass József: Krisztus igaz napja. Banktörténet 1930-ból, Goga Octavianról. Fe-ke-te Tivadar cikke: Láttuk már Pompejít. Tóth Sándor: Szászorszép, Sztárok a kisebb-ségi színházi fronton, Nagyvárad a feketesze-szesek centruma, Kolozsvári kuglizó társaságról és az első női tekejátékosokról, Magyar hangok és színek Tordán. A marosvásárhelyi szanato-riumról, Nagyvárad jótékonyág kicsinyben és nagyban, Molnár Ferenc elmaradt pofonjai. A Bergner-cég fizetésektelenségéhez, Bata ur ci-pői stb. Tartalmas és értékes híranyaggal ren-delkező K ö z g a z d a s á g rovata mellett színes és változatos a „Színház és Társaság” melléklete. Az „Ellenőr” kapható az ország minden elárusítójánál és a pályaudvari elárusi-tóknál. Az ötvenkét oldalas, könyvnek beillő szám ára 20 lej.

* Ügyvédi iroda önálló vezetője több évi gyakorlattal állását változtatná. Infor-mációk a kiadóhivatalban, mely ajánlatokat is továbbít. 2-2

* Nyakkendők fordítását és vegyi tisztítását jutányos áron elvállalunk az Alter üzletben. 2-2

Az Urania mozgó hirei.

11-12-13-án, szombat, vasárnap és hétfőn három napon át

Orgonavirágzás

Hangos világszenzáció. Coolin Moore brilliroz ebben a pompás felépítésű filmremekben, mely-nek harctéri jelenetei s főleg repülő harcai min-den eddig látottat felülmul. A kísértő zene kü-lön élmény.

15-16-án, szerdán és csütörtökön

Asphalt.

Gyönyörű kiállítás, izgalmas mese s a szereplő filmnagyságok Albert Steinrück, Gustav Frö-lich, Betti Aman az Ufa legjobb produkciójává teszik e filmet. Megjelenése a világvárosok film-palotáinak műsorán elsőrendű szenzációt váltott ki. Szezonunk hétköznapi műsorának legjobbja.

Jön: Hollywoodi rewue.

Szini Lajosné és Társa

férfi és női fehérnemű szalonja

Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Fogarassy-u. 32. sz. alatt.

Elvállalja

férfi, női és gyermek fehérneműek, kelen-gyék, ágyneműek stb. készítését a legju-tányosabb árban.

Gánga (Keresztes utóda)

marosvásárhelyi kelmefestő és vegytisztító gyár képviselője és gyűjtődjéje.

A gyár felelősséggel vállalja:

gyapot, gyapjufonál, posztó, vászon, gyapju és selyemszövetek szintartó festését; férfi, női és gyermekruhák festését és vegy-tisztítását.

Hirdessen a „Gyergyói Ujság”-ban.

NYILTTÉR.*)

A „Székely Szó” 1930. okt. 5-iki számában megjelent Sándor István mázoló panaszos levelére az alábbiakat közlöm:

Sándor István támadásának indító oka az volt, hogy a város által most végeztetett festési munkálatoknál nem az ő 6800 lejes, hanem Salamon István 4800 lejes ajánlatát fogadtuk el.

Senki komolyan nem gondolja, aki Sándor István kvalitásait ismeri, hogy a megírott levélben ő panaszkodik.

A panaszos levelet azok írták, kiknek érdekükben állott — hisz választás előtt állunk — az Interimár bizottság és tagjainak egy év óta tartó állandó mocskolása.

Egy Sándor István nem bírhatja el az Interimár bizottság munkásságát, sem az enyémét, ahhoz nem rendelkezik sem hozzáértéssel, sem erkölcsi alappal.

Úra voltam mindig tetteimnek, azokért bárkivel szemben is vállalom a felelősséget.

En illő formában, nem karomkodva és nem a Sándor István által leírt módon, de kioktattam őt arra, hogy nem a fapiacra van helye a hatósági intézkedések bírálatának, hanem a városházán, akár a felettes hatóságoknál.

Biztosítom Sándor István mázólót és sugalmazóit, hogy a gyergyószentmiklósi Interimár bizottság tagjai hivatásuk magaslatán állottak és állanak s józanabb, komolyabb és munkásabb vezetői voltak ennek a városnak, mint a és hasonló társaik.

Az Interimár bizottsági tagok kezelték a város vagyonát, és társai pedig elkezdtek, amit a város bármely polgárának készséggel és ügyiratokkal bizonyítok.

Arról is biztosítom Sándor Istvánt és társait, hogy én a fizetésemért becsületesen megdolgozom, mások pedig havi 20.000 lejért sétáltak.

Meg vagyok győződve, hogy majd a választott Tanács az ügyek betekintése után el fogja ismerni a munkásságunkat és több erkölcsi érzékkel fog minket elbírálni, mint a Sándor István-féle kis erkölcsű, már börtöntis kitapasztalt egyének.

Ioan Păcurariu.

*) E rovat alatt közlötték a felelősség a beküldött terhel. Szerk.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Gyergyószentmiklóson, a Főtéren, özv. Lengyel Józsefné házában lévő

hentes és mészáros üzletet

megnyitottam, ahol állandóan kaphatók elsőrendű friss husok, tisztán kezelt disznózsír, zsirnak való szalonna, virstli és mindenféle füstöltárak.

Különösen felhívom az igen tisztelt közönség szíves figyelmét az általam készített izletes hideg felvágottakra, amelyeket a legolcsóbb árban árusítok.

Figyelmes kiszolgálás!

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri tisztelettel:

Márton György,

hentes és mészáros.

207/1930.

Valea-Strâmbă község előljárósága közhírré teszi, hogy 1930. október 15-én d. u. 4 órakor a község házában nyilvános árverésen elad 158 m² 24 cm. lábonálló fenyőfát a Bartavesze nevű erdőből. Kikiáltási ár 23.736 lej. Bátorpénz 10%. Árverési feltételek megtekinthetők a községi előljáróságnál hivatalos órák alatt.

Aragonit disztárgyak Sándorynál.

Szabászáti és varró tanfolyam

nyílik meg Csikszerezében elsőrangú tanerő vezetésével, ahol a legrövidebb idő alatt

női ruhaszabást, varrást fehértananyag készítését

tökéletesen elsajátíthatják teljes felelősség mellett.

Külön tanfolyam szabók részére.

Jelentkezni és érdeklődni lehet:

Dr. Dénesnél

Csikszerezében, Vigadó mellett.

Üzletáthelyezés!

A nagy érdemű közönség szíves tudomására hozom, hogy

üzletemet áthelyeztem

az új Bartis-féle házba, az alsó gyógyszerár mellé.

Kövér husokkal, friss hentesárakkal, finom friss virstlivel, zsirnak valóval minden időben szolgálhatok.

Pontos és gyors kiszolgálás!

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri.

Madaras József,

hentes és mészáros.

2-2

„Laurentzi” szálloda és étterme Gheorgheni.

Van szerencsém a m. tisztelt érdeklődő közönséget értesíteni, hogy a mai nyomott gazdasági helyzet következtében az éttermi árakat mérsékelten leszállítottam.

Október hó 1-étől abonoma egy hónapra reggeli, ebéd, vacsora étlap szerint úgy az étteremben, mint házhöz kihordva:

Reggeli tejeskávé vagy tea citrommal 1 kiflivel 1 óra Lei 300.—
Ebéd 3 fogásos saláta és kenyérrel 1 óra „ 1100.—
Vacsora sült körözve, saláta és kenyérrel 1 óra „ 500.—

Egy óra összesen Lei 1900.—

Tea citrommal Lei 10.—	1 adag méz Lei 6.—
Tea angol rummal „ 12.—	1 drb. hig tojás „ 5.—
Tejes kávé 1 kiflivel v. „ 12.—	1 drb. tükörtőjás „ 6.—
kenyérrel „ 12.—	1 fekete vagy török- „ 10.—
1 adag tea-vaj „ 8.—	kávé „ 10.—

A la cart étkezés étlap szerint mélyen leszállítva.

Étkezés időtartama alatt a közönség szórakoztatására Radió válogatott műsorral rendelkezésre áll.

Teljes tisztelettel:

Laurentzi Viktor.

4-3

Legújabb szépirodalmi könyvek Sándorynál.

„PHÖNIX” ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

ALAPITTATOTT 1882. évben.

Romániában engedélyezve 1929. január 14-én.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

1929. év végével

a biztosítási állomány kétezernégyezer százmillió schilling, a díjbevétele pedig százhuszonöt millió schilling.

Biztonsági alapok háromszázmillió schillinget tettek ki.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában.

„STE AUA ROMÂNIEI” Román Biztosító-Társaság (a Phönix koncernjében)

ALAPITTATOTT 1921. évben.

Alaptőke és saját tartalékok az 1929. év végén 140,761.000 Lei.

Tűz-, üveg- és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági-, automobil-, géptörés-, szállítmány-, élet- és népbiztosítások.

Előnyös díjtételek, modern feltételek.

Díjtan felvilágosítás.

Csikmegyei felügyelőség: Gheorgheni, Str. Reg. Ferdinand 27.

Telefon 30.

10-6